

V Ě S T N Í K

ČESKOSLOVENSKÉ NÁRODNÍ RADY AMERICKÉ

Číslo 345

Říjen 1984

Dr. Mikuláš Ferjenčík:

28. OKTÓBER 1918 A DNEŠOK

Dejiny Čechov a Slovákov sú plné utrpenia, ale tiež aj plné statočnosti a viery v budúcnosť. Naše národy boli často postavené pred osudové rozhodnutia a že dosiaľ existujú je svedectvom, že rozhodovali väčšinou správne, t.j. že volili cestu pravdy, i keď tato bola často trnistá a plná utrpenia. Vždy keď sme sa snažili pravdu nejak obísť sme nato krvavo doplácali.

Náš 28. október 1918 sa nezrodil náhodou a nebol ani darom. Západní naši spojenci sa dlho zdráhali či majú Rakúsko-Uhorsko rozložiť. Vieden aj Budapešť podnikli vo svete všetko, aby sa tak nestalo. Jednoznačný odpor a odboj našich národov doma. Naša aktívna vojenská účasť na všetkých frontoch prvej svetovej vojny a to aj v takej dobe, keď napríklad na západnom fronte ešte pred príchodom gen. Pershinga a jeho armády hrozila vyčerpaným armádam Francúzska a Anglie úplna katastrofa. Legendárny postup našich légii v Rusku, nadľudské úsilie našich reprezentantov na Západe, T. G. Masaryka, gen. M. R. Štefánika, Dr. Beneša, Dr. Kramára a ostatných nakoniec presvedčili spojencov, že sme zralí a schopní si spravovať a viesť naše veci sami.

Tak sa zrodil spoločný, samostatný štát Čechov a Slovákov, republika Československá. Ani ten najzarytejší náš nepriateľ nemože vážne tvrdiť, že sa tento štát neuchytil a neprosperoval. Po každej stránke bol priamo vzorom pokrokového štátu. Mníchov, a to čo následovalo po Mníchove, bolo jasnou ukážkou a dokladom, že akékoľvek dohody sú len zdrapom papiera v rukách nesvedomitých a krátkozrakých politikov. Vydali nás na pospas Hitlerovi, ktorý väčšinu národa (a to aj Slovákov) chcel vysťahovať niekam na Sibír a ten zbytok zotročiť. Chceli sme sa brániť, ale ani to nam naši bývalí spojenci nedovolili. Mnoho našich ľudí utieklo do Poľska a pozdžšie po pádu Poľska do Ruska, kde ich náš bývalý spojenec, sovietsky posielal do koncentračných táborov na preškolenie a tých nepoddajných, aby sa ich zbavil. Vo Francúzsku naše čs. divízie boli z mála, ktoré sa postavili na odpor postupujúcim Nemcom. Po pádu Francúzska usilovali sa dostať do Anglicka, alebo na Stredný východ. Všade, na všetkých bojiskách, kde sa bojovalo proti Nemcom, nachodíme našich vojakov a dôstojníkov, podobne, ako tomu bolo za prvej svetovej vojny. O odpore doma ani nehovorím. Tisíce našich kamarádov a spolubojovníkov skončilo na popravných Gestapa, či už išlo o Slovenské národné povstanie, alebo o iný odpor doma. To čo nevyvraždili Nemci, to dokončili naši komunisti po februári 1948.

Nie. Nie je ani možné, aby tieto nesmierné obete mohli a mali byť zbytočné. Duch odporu proti nepravu, láske k

pravde a slobode žije v nás ako zdedená vlastnosť. Náš domov, i keď pod cudzou nadvládou, nie je ztratený a natrvalo zotročený. O našich doma nemusíme mať obavy. Vedia čo môžu a čo nemôžu. Komunistický režim je bezmocný proti tomuto tichému odporu, nech podniká čo podniká. Všetko čo sa im z niektorej stránky vyčíta ako nízka pracovná úroveň, šmeliny a pod., je samozrejme reakciou na pomery, ktoré doma vládnu.

Co nám môže a má robiť starosti je stav, aký vládne medzi nami exulantami, emigrantami a krajanmi. Je až neveriteľné, ako sme rozložení, ako osočujeme jeden druhého, ako ochotne slúžime našim nepriateľom a ako nechápeme, lebo lepšie povedané nechceme pochopiť o čo vlastne vo svete ide, čo nám a s nami aj celému svetu hrozí. Sovieti sa nevzdávajú a ani nemôžu vzdať cieľov a ideí na ovládnutie sveta, svetovou komunistickou revolúciou. Sú si dobre vedomí, že pokiaľ vo svete bude nejaká sloboda, lebo demokracia, môže ohrožovať samú existenciu Sovietskeho zväzu a ich komunistických systémov. Nemôžu dovoliť, aby niečo z týchto ľudských hodnôt mohlo preniknúť a ovplyvniť život Sovietov a ich otrokov. Celý Sovietsky zväz je jedným obrovským koncentračným táborem, obohatý ostnatými drotami, minovými poliami, betónovými ohradami, strielnami spojenými s nemilosrdným odstraňovaním akéhokolvek odporu, bez ohľadu na ztráty ľudských životov (ktorý tam nikdy nemal a nebude mať žiadnu cenu) a obrovských materiálnych hodnôt. Jednať so Sovietami a s komunistami vôbec o nejakém zmierlivom riešení sporov, o nejaký modus vivendi, zníženia napätia, uzavieraní nejakých dohod je len zbytočným marením času. Sovieti znajú len jeden mier, mier sovietsky. Z dohod dodržiať len tie, ktoré slúžia im. Nič ich k ničomu neviaže. U komunistov, čo slovo to lož, a čo čin to násilie. Sú presvedčení, že čas pracuje pre nich; že demokracia, nákladnú súťaž až so Sovietami nevydrží, že bude povoľovať a ustupovať. Že tomu tak je, môže sa každý kto sleduje udalosti vo svete sam presvedčiť.

Je načase, aby sme aj my, uprchlíci, emigranti a krajanovia sa konečne prebudili pokiaľ je ešte čas a príležitosť, ktorú nám dáva súčasná vláda, ktorá vie o čo ide a ako so Sovietmi jednať. Berme si príklad z reči a záverov našej velvyslankyne u Spoločnosti národov, ktoré predniesla, ako príslušníčka demokratickej strany na konvencii strany republikánskej.

Vysoké a šlachetné hodnoty slobody a ľudskosti sa nedajú uskutočniť prostriedkami nízkymi a slaboškými. Pre nás, prostých služobníkov národa a vlasti niet miesta pre alibismus a ústupky. Biele je vždy biele a čierne ostane vždy čiernym. Voda, do ktorej sa dostane i len kvapka špiny je nečistá. Každý sám pre seba sa musí rozhodnúť akou cestou chce kráčať. Buď s námi, alebo s nimi proti nám. Hájiť

VESTNIK

October 1984

Organ of the Czechoslovak National Council of America

Published monthly (Except bi-monthly July-August)

Subscription \$5.00 - Outside U.S.A. \$6.00

Editor - Vlasta Vraz

Office: 2137 So. Lombard Avenue, Cicero, Illinois 60650

Telephone: 656-1117

VĚSTNÍK

Říjen 1984

Orgán Československé národní rady americké

Vychází měsíčně (s výjimkou dvojčísla v červenci-srpnu)

Předplatné \$5.00 - Mimo USA \$6.00

Redaktorka - Vlasta Vrázová

Úřadovna: 2137 So. Lombard Avenue, Cicero, Illinois 60650

Telefon: 656-1117

pravdu, bez které je sloboda nemyslitelná, a slobodu bez které niet života, je povinnost lidská a mravná a nie otázkou politiky.

Jaroslav Seifert vyznamenan Nobelovou cenou

Radostná zvěst přehluší vše ostatní: Jaroslav Seifert, český básník milovaný národem, buditel zvláště v letech válečných, lyrický i bojovný, byl vyznamenan Nobelovou cenou za literaturu. Pro Československo je to druhá Nobelova cena; první obdržel vědátor prof. Heyrovský. A nyní této světové pocty se dostalo básníku Jaroslavu Seifertovi. Ve čtvrtek ráno 11. října slyšeli jsme v rádiu a na televizi o této slavné události, které se dočkal ve svých 83. letech.

Narodil se v Praze na Žižkově chudým rodičům. Jeho otec byl sociální demokrat a jeho matka katolička velmi pobožná. Seifert to líčí dojemně ve vzpomínce "Kostelník, kde se vdávala matka". Jako mnohý z mladých umělců idealistů po první světové válce, ať už v Anglii, Francii, Americe atd., doufal v nový spravedlivější světový řád a vstoupil do komunistické strany, kde však dlouho nesetřval. Jeho životním krédem je zásada: "Mlčí-li k nespravedlnosti básník, pak lže". Vždy stál na straně ponížených, trpících.

Svou vlast miluje celou duší. Za války psal nezapomenutelné verše o kráse domova a jeho osudu. Jeho básně povzbuzovaly, utěšovaly. Žel, jejich zázračná melodičnost se nedá zachytit a rozezvučet v žádné cizí řeči. Proto marně se sháněli odborníci po anglickém překladu jeho děl v amerických knihovnách.

Americké časopisy oznamovaly zprávu ze Stockholmu o poctě, které se mu dostalo. Deník The Christian Science Monitor správně vystihl básníkův význam pro dnešní dobu, jeho neústupnost vůči komunistům, kteří si ho marně předcházeli. Pro jeho velkou popularitu Novotný jmenoval ho Národním umělcem. Tím si ho však nezískali, šel si nadále svou cestou, jako mluvčí Svazu spisovatelů se nedostavil, nepodepsal. Řekl, že spisovatelé musí být svědomím lidu.

Vláda si nevěděla s ním rady, nechtěla udělat z něho mučedníka, ale rozhodla se ho umlčet. Přestaly se jednoduše vydávat jeho básně. Šířily se samizdatem věrnými čtenáři. Konečně vyšla knížka, censurovaný výběr jeho básní.

Neuvěřitelně hloupě se teď zachovala pražská vláda a nakomandovaný tisk svým odmítavým postojem. Všichni lidé jásají, jaké světové pocty se dostalo českému básníku. Tuto slavnou událost v české literatuře komentoval komunistický tisk jedinou větou. Jsou vskutku duševně ubozí a lid v Československu je za to odsoudí. Pravděpodobně pražský režim poslouchá povel z Moskvy zda smí, či nesmí oslavit svého největšího básníka.

Udělení Nobelovy ceny bylo Seifertovi oznámeno vyslancem Olofem Skoglundem v pražské nemocnici, kde se Seifert léčí na cukrovku a srdeční slabost. Sotva se dá očekávat, že by se mohl vydat na cestu do Stockholmu, aby dne 10. prosince přijal osobně vyznamenání.

V západním světě bude jistě uspořádáno mnoho veřejných projevů. V Chicagu se toho ujala Chicagská universita, slavistické oddělení.

University of Chicago oslaví Jaroslava Seiferta

University of Chicago, kde působí několik nositelů Nobelovy ceny z různých oborů — mezi nimi i ceny za literaturu Saul Below — připravuje oslavu, která uctí nového laureáta literární ceny, českého básníka Jaroslava Seiferta.

Organizátorem je Department of Slavic Languages and Literatures. Slavnostní shromáždění bude v budově moderní umělecké galerie na campusu university a bude určeno širší veřejnosti se zvláštním zřetelem k naší národní větvi. Podílet se na něm budou jak členové university, tak hosté. Vedle přednášek o J. Seifertovi budou recitovány jeho verše v originále a v anglickém překladu.

Přesné datum je v jednání a bude oznámeno v nejbližší době.

JALTA znovu ožívá

Po léta se stalo zvykem vytýkat prezidentu Rooseveltovi, že podepsal úmluvu se Stalinem na Jaltě. Přičítalo se mu to za hřích, za který stále trpíme. Ve skutečnosti tragédii nezpůsobila dohoda, ale nedodržování smlouvy. Konečně se američtí státníci věnují otázce ve svých proslovech a úmyslech, aby vysvětlovali pravý stav událostí a poukazovali na to, že Stalin nedodržoval jediný závazek, "osvobozené" země opanoval, nepřipustil svobodné volby, jak byl smlouvou zavázán, a počínal si jako diktátor v poražené zemi. A nikdo mu v tom nebránil, ani bránit nemohl.

V prohlášení nejvyšších představitelů Spojených států, Sovětského svazu a Velké Británie vydané dne 11. února 1945, v části, která se týká osvobozené Evropy se praví:

"Zavedení pořádku v Evropě a přebudování hospodářského života národů se musí dít takovým způsobem, který umožní osvobozeným národům zničit poslední stopy nacismu a fašismu a vytvořit demokratické zřízení, které si zvolí. Jednou ze zásad Atlantické charty je právo každého národa zvolit si vládní formu v níž chce žít; dále, musí být obnovena státní svrchovanost i samostatná vláda všech národů, jimž je útočné státy násilím odňaly."

Prezident Reagan, na své návštěvě Evropy, vice-prezident Bush ve Vídni, zahraniční ministr Shultz ve Stockholmu zdůraznili pravdu o Jaltě, pravý úmysl této dohody.

Od té doby čs. komunistická propaganda útočí na americký imperialismus, že se pokouší revidovat a zkreslovat výsledky druhé světové války.

Otázka Jalty je pro nás důležitá. Přestaňme opakovat falešnou interpretaci jaltské dohody a věnujme se skutečné dohodě, kterou Stalin úmyslně zradil. Poukazujeme při každé příležitosti na nedodržování všech sovětských slibů, nejen Jalty.

Děkujeme členské organizaci Československé národní rady americké, Krajanskému výboru v Clevelandu za dopis prezidentu Spojených států, s opisem vice-prezidentu Bushovi, senátoru John Glennovi, senátoru Howard Metzenbaumu a poslankyni Mary Rose Oakar. Dopis podepsal předseda dr. Miroslav Poseděl a tajemník James Kocián:

“Dear Mr. President:

The Czechoslovak Committee of Cleveland (a chapter of the Czechoslovak National Council of America) at its regular meeting on September 14, 1984, voted unanimously to express our gratitude to you, and to Vice-President Bush, for reminding the world of the Yalta agreements and the rights of European nations to self-determination and to free, elected governments.

We feel much strengthened in our hopes for eventual freedom in the country of our origin and of our ancestors, knowing that the government of the United States is willing to assume the leadership of the democratic countries of the world, and to speak up for those who have been silenced.”

V Kanadě navazuje Ota Hora na svůj dřívější článek “Amerika otvírá železnou oponu” a vyzývá organizace a etnické skupiny, aby se zapojily do akce za osvobození porobených národů.

Nedávno jsem ve svém článku “Amerika otvírá železnou oponu — to je výzva k akcím etnických skupin za svobodu porobených národů” upozornil na to, že jsme po desetiletí marně čekali na statečný projev některého z vůdců svobodného světa o tom, že Sovětský svaz je viníkem trvalého světového napětí a nejistoty a že toto období mlčení a strachu mluvit pravdu o Sovětském svazu bylo konečně ukončeno statečnými projevy amerických vůdců. Citoval jsem několik významných výroků, které učinil prezident Reagan při své návštěvě v Evropě dne 8. 6. 1982 v parlamentě v Londýně, dne 9. 6. 1982 v parlamentě v Bonnu, dne 17. 6. 1982 ve Spojených národech v New Yorku, výroky jeho zástupce George Bushe ve Vídni dne 21. 9. 1983 (“...velmoci se dohodly na principu zodpovědnosti tří spojenců za všechna osvobozená území. Sovětský svaz se zavázal, že udělí plnou nezávislost Polsku a všem dalším státům ve východní Evropě a že se tam budou konat svobodné volby...”). Konečně jsem citoval vynikající projev ministra zahraničí G. Shultze, který učinil dne 17. 1. 1984 na konferenci o odzbrojení v Evropě, konané ve Stockholmě (“Západ není zodpovědný za umělé rozdělení Evropy a Spojené státy neuznávají zákonné rozdělení Evropy na sféru svobody a neshvobody...”). Zvláště jsem upozornil na výrok prezidenta Reagana, v němž celému světu připomíná politiky i diplomaty zapomenutou jaltskou dohodu o osvobozené Evropě (Declaration on Liberated Europe) z února 1945, podepsanou Rooseveltem, Churchillem a Stalinem, a jediné Sověty nikdy nesplněnou! Reagan pravil: “O sovětské tyranii svědčí Sověty porušované jaltské prohlášení o osvobození Evropy a jako důsledek je nadvláda Sovětů ve východní

Evropě, symbolizovaná Berlínskou zdí...” (Spojené národy, New York, 17. 6. 1982).

Nemýlil jsem se, když jsem projevy amerických vůdců s nadšením naznačil, že “Amerika otvírá železnou oponu...”? Od té doby prezident Reagan učinil další důležité výroky povzbuzující naději k nutnému boji porobených národů za svobodu a nezávislost. Jsou to prezidentovy projevy dne 16. 1. 1984 v New Yorku ve Spojených národech, 6. 6. 1984 v Normandii, 16. 6. 1984 v prohlášení k týdnu porobených národů, a 17. 8. 1984 k čtyřicátému výročí Varšavského povstání, k zástupcům polských organizací v Bílém domě ve Washingtoně.

Našemu exilu a krajanům, všem etnickým skupinám porobených národů se naskytla jedinečná příležitost, aby z těch závažných a závazných projevů a prohlášení amerických vůdců jsme je použili jako pevné základny z níž pohotově, promyšleně a soustavně začneme opravdově organizovat a vést boj za osvobození všech porobených národů. Musíme v každé svobodné zemi, každá demokratická organizace, každý z nás, stejně tak i všechny etnické skupiny porobených národů, v každé zemi, celosvětově rozproudit živelné, soustavné úsilí o zpracování veřejného mínění země v níž žijeme, ovlivňování poslanců, vlády svobodného světa s cílem, že bez svobody porobených národů nebude trvalého míru a že bez války, jednotným, svorným postupem vlád svobodného světa, silným světovým veřejným míněním dosáhneme svobody a nezávislosti pro všechny národy.

Dušan Lehotský: Režim bez hanby

Už niekoľkokrát sme poukázali na nepochopiteľne ponižujúcu servilnosť Husákovho režimu voči Moskve. Pražský režim nielen že slúži Kremľu do roztrhania tela — akoby Švejk povedal — ale núti aj ostatných členov sovietskeho bloku, aby robili to isté. Karhá ich pri každej príležitosti, keď sa mu zdá, že vo Východnom Berlíne, alebo v Budapešti, či v Sofii, alebo o Varšave ani nehovoriac, že sa stane niečo, čo podľa ideológov Biľakovho druhu sa nezrovnáva so záujmami takzvaného proletárskeho internacionalizmu a čo napovedá, že tamojšie režimy dávajú prednosť tomu, čo považujú za ich národný záujem.

V tomto období východoeurópskeho vývoja sa táto hanebná servilnosť Prahy demonštruje obzvlášť markantne.

Východonemecký Honeckerov režim sa snaží čím ďalej tým viac opierať o pomoc Západného Nemecka. Chce životnú úroveň svojho obyvateľstva udržať pomocou západonemeckých úverov. Na jeseň má Honecker navštíviť Bonn. To znamená, že napriek zmrazeným americko-sovietskym vzťahom, Honecker pestuje veľmi zjavne politiku détente medzi dvoma nemeckými štátmi. A čo je zvlášť zaujímavé, pokračuje v tejto politike napriek varovaniu Moskvy. Moskovská Pravda sa už dva razy rozpisala o nebezpečí Honeckerovej politiky a varovala ho. Ale, ako sa ukazuje, disciplína niektorých satelitov je natoľko uvoľnená, že na varovný hlas Moskvy dajú málo, alebo nič. Maďarsko pokračuje vo svojej spolupráci so Západom. Jeho odborníci tvrdia, že len táto spolupráca so Západom uchránila Maďarsko od podobnej hospodárskej a finančnej krízy, v akej sa ocitlo Poľsko. Dokonca aj Bulharsko orientuje svoj hospodársky vývoj smerom k trhovému hospodárstvu, teda, odkláňa sa od hospodárskej politiky, ktorá je základom

takzvaného reálneho socializmu v Sovietskom zväze a v Československu. A zase ani Maďarsko ani Bulharsko sa nechcú na radu Moskvy vzdať svojho zvláštneho prístupu k socializmu.

V tomto vývoji má Poľsko zase osobitné postavenie. Moskva iste nerada vidí, že sa poľský režim snaží o akúsi dohodu s poľskou opozíciou, že pracuje na akejsi národnej poľskej détente, keď udelila amnestiu politickým väzňom, medzi nimi aj príslušníkom Solidárnosti.

Na Západe sa veľmi pozorne sleduje tento vývoj. V amerických vládných kruhoch sa hovorí o historickom období východoeurópskeho vývoja. Tento smer nezvrátila ani vrcholná ekonomická konferencie komunistického bloku, ktorá sa zišla v Moskve v júni po prvý raz od roku 1971. Moskva sa snažila na tejto konferencii primäť svojich satelitov k disciplíne. Vyzvala ich k ďalšiemu prehĺbeniu ekonomickej spolupráce k ďalšej integrácii hospodárstva.

Pohrozila ústami predsedu sovietskej vlády Tichonova, že zníži dodávky ropy satelitom, ak tí nezvýšia dodávky svojho tovaru do Sovietskeho zväzu. Ale nepomohlo to!

Ťažko čakať, že by Honecker odstúpil od svojej politiky zblížovania so západným Nemeckom, keď je evidentné, že len táto spolupráca môže zachrániť režim nielen od vnútropolitických otrasov, ale aj od totálneho krachu. Ťažko čakať, že Maďarsko odstúpi od spolupráce so Západom, keď jeho úvery mu pomáhajú udržať, ba aj zlepšiť domácu životnú úroveň a zároveň riešiť bez finančných otrasov jeho medzinárodnú zadlženosť. Ba ani Bulharsko, ktorému zachutilo tržné hospodárstvo, neustúpi dobrovoľne od tohoto trendu.

A tak Moskve zostáva verné len Československo. Jeho režim podporoval všetky sovietske návrhy na vrcholnej konferencii; jeho režim rozvíja neustále propagandu, že len so Sovietskym zväzom a v jeho službách je zaistená budúcnosť Československa.

Ale nielen to! Husákov režim sa zlostí na ostatné satelitné režimy, že nechcú pristúpiť dobrovoľne k ďalšej integrácii hospodárstiev svojich krajín, že uzneseniam vrcholnej konferencie venujú len podružnú pozornosť, že pre ne neplatí stará zásada, ktorú na adresu satelitov už niekoľkokrát Rudé právo pripomenulo, že totiž národné záujmy nemožno povýšiť nad záujmy medzinárodného internacionalizmu a že národné záujmy sú len vtedy správne a správne chránené, keď sú v súlade so záujmami medzinárodného internacionalizmu.

Po skončení vrcholnej konferencie Rudé právo síce písalo o "významnom zasadnutí RVHP" a o "vývoji kooperácie a špecializácie s krajinami RVHP". Ale je to propaganda len pre domáci konzum, lebo ňou chce režim len utlmiť odpor domáceho obyvateľstva proti ďalšej sovietyzácii, keď sa snaží dokázať, že aj iní slúžia tak dobre Moskve a zapredávajú národné záujmy tak, ako Husákov režim.

Je to režim bez hanby, režim, ktorý vidí svoj jediný cieľ existencie v sústavnom vykonávaní zrady národných a štátnych záujmov.

(**Naše Snahy**, časopis Stále konferencie demokratických Slovákov, říjnové číslo.)

Prosíme, oznamte včas zmenu adresy!

Doplácime pošté poštovné za vrátení nedoručeného časopisu.

Spomienka na tragédiu slovenských židov na State Departmente

V piatok 21. septembra bola na americkom ministerstve zahraničných vecí zvláštna ceremónia. Predstavitelia slovenskej sekcie našich krajanov organizácie známej pod menom Holocaust Survivors, teda občania židovského vierovyznania čo prežili hrozy koncentračných nacistických táborov, odovzdali predstaviteľovi ministerstva album o prenasledovaní židov za druhe svetovej vojny na Slovensku.

Album zostavili z rečí a článkov predstaviteľov slovenského režimu, namjã prezidenta dr. Tisu, predsedu vlády dr. Tuku, ministra zahraničných vecí dr. Durčanského a ministra vnútra Macha, ako aj z fotografií zo stretnutí týchto osob s nacistickými vládcami.

Zástupci židovských organizácií prišli na túto smutnú spomienku so zltými hviezdami na kabátoch, ako to pred 43 rokmi nariadil režim slovenského štátu nosiť židom na Slovensku. Ceremóniu otvoril krátkym prejavom zástupce organizácie Holocaust Survivors Štefan Ludsín. Holocaust Survivors je celoamerická organizácia, ktorá zbiera materiále o osude a prenasledovaní európskeho židovstva za druhej svetovej vojny a pripravuje múzeum a pomník 6 miliónov umučených židov v nacistických koncentrákoch.

Potom Martin Zapletal, rodák z Nitry, jeho manželka a syn Peter, ktorý sa narodil v Poľsku, vysvetlili účel tohoto obradu a Jozef Garay a Jack Garfein prehovorili o prenasledovaní židov na Slovensku. Peter Zapletal odovzdal asistentovi zástupcu ministra zahraničných vecí Markovi Palmerovi album. Mark Palmer odsúdil zločiny proti židom a predal do úschovy album rabínovi Sieglvi, aby ho organizácia Holocaust Survivors opatrovala spolu s ostatnými dokumentami. Zo slovenských židov v koncentrákoch zahynulo vyše 57 tisíc.

Ceremónie sa zúčastnili aj pozvaní zástupci československých spolkov a to: za Československú národnú radu americkú Ing. Štefan Papánek a pani Anna Faltusová. Za Československú spoločnosť pre vedy a umenia dr. Rechcigl, za Radu slobodného Československa dr. Adolf Klimek, dr. Martin Kvetko a Vavro Ryšavý spolu s niekoľkými členmi Stálej konferencie slovenských demokratických exulantov. Za československé spolky prehovoril Andrej Valúšek. Po ňom sa ujal slova významný Američan slovenského povodu profesor Michal Novák, ktorý tiež odsúdil zločiny slovenského režimu a povedal, že práve teraz pápež Ján Pavel Druhý za svojej kanadskej cesty znova pripomenul, že kňazi nemajú robiť politiku a že to malo platiť už vtedy za druhej svetovej vojny.

Dojemnú a dostojnú spomienku na tragédiu slovenských židov zakončil kantor židovskej náboženskej obce z blízkej Alexandrie Michal Peerles modlitbou.

*Tradiční PLES chicagské oblasti ČSNRA
se koná v sobotu 26. ledna 1985
v Ritz Carlton hotelu v Chicagu*

Jména debutantek uvedeme příště. Znáte-li dívku, která by se zajímala o náš krásný ples, bude vítána. Necht' se přihlásí v úřadovně od 9 do 2 hod., nebo zatelefonuje předsedkyni plesu: 484-6883. V.V.

Před 40. lety 28. ŘÍJEN 1944

28. říjen byl od r. 1918 oslavován rozličným způsobem, veřejnými projevy na náměstí vesnic, průvody legionářů, Sokolů, Orľů a jiných organizací, vojenskými přehlídkami, přednáškami na školách, kulturními podniky a slavnostními články v novinách.

Jen několik set mužů dodnes vzpomíná na historicky jedinečnou oslavu 28. října v r. 1944 — na oslavu tankovým útokem.

Toho nedělního rána se rozhučely motory tanků čsl. brigády soustředěné ve vesnici Ghyvelde, asi 30 km na severovýchod od Dunkirku. Byl jsem velitelem tanku Cromwell. Ve věži byl se mnou střelec a radiotelegrafista, dělo a kulomet. Vpředu vedle řidiče byl přední střelec s kulometem. Tedy 5 mužů s velikou palební silou. Vyjeli jsme ulicí vesnice směrem přímo na Dunkirk. Neměli jsme však za úkol dobýt pevnost Dunkirk, na to nás bylo málo. Měli jsme vyčistit prostor, kterému se říká "země nikoho" od německých předních jednotek a zjistit jak daleko je další obranné pásmo německé armády.

Jeli jsme úzkou ulicí v zástupu. Brzy jsme byli za vesnicí a mířili jsme ke skupině domů. Pěšáci seděli vzadu na tancích. Tank za tankem předjel před domy obsazené Němci. Zastavil jsem tank před nám určeným domem. Střelec ve věži, Franta Doležal, již otočil věž s dělem i kulometem na dům. Volám do mikrofonu: "Kulometem do oken a dveří!" Kulomet se zlostně rozštěkal. V domě se nikdo nehýbal — žádný odpor. Zastavil jsem palbu a mávnul na pěšáky, kteří se skrývali za tankem. Ti se rozběhli, obklíčili dům a házeli ruční granáty do oken. Za chvíli se ozvaly hlasy z domu, že se Němci vzdají. Vycházeli se zvednutýma rukama, nervózně se rozhlíželi, měli strach. "Teď je to obráceně," myslil jsem si vzpomínaje na 17. listopad před pěti lety v Kounicových kolejích v Brně. Tehdy jsme to byli my, kteří jsme stáli před bodáky esesáků v pozoru a v obavách o svůj osud. "Dnes jsme my překvapili vás a my dnes máme velikou převahu ve zbraních a jste to vy, ta slavná, nepřemožitelná "Wehrmacht", kteří se chvějete strachem jak s vámi naložíme!"

Nebyl však čas na vzpomínky. Pěšáci odváděli německé zajatce ze všech domů a naše tanky se znovu rozjízďely. Ze zástupu jsme se rozjeli vějířovitě po velké louce. Tanky, které byly přede mnou se rozjely vlevo a vpravo a nyní jsme jeli všichni vedle sebe v řadě. Byl to nezapomenutelný pohled na hučící tanky, s hrozivě namířenými děly, pohybující se po louce směrem na Dunkirk. Byl to také nepopsatelný pocit síly a volnosti, ba přímo jakéhosi éterického opojení.

Krajina před námi byla typická pro ten kus Francie — louky rozdělené živými ploty, tu a tam farma se stodolou. Vzpomínka na podobnou krajinu u města Falaise, kde jsme byli v srpnu na cvičení, zchladila moje opojení. Tam po invasi se odehrála veliká tanková bitva a louky byly posety zničenými tanky obou armád. Protitanková děla, ukrytá za živými ploty, byla hrozným nepřítelům tanků. Vlezl jsem tehdy do kanadského Shermana, jehož vnitřek ještě páchnul krví. Na dně ležel dopis od dívky z Kanady ... "Mike, come home soon, I love you so much..." Ale Mike se domů nikdy nevrátil.

Vystřízlivěn, pozoruji krajinu před sebou. V tom volá Franta: "Pět minut vpravo se něco hýbe v tom živém plotě!" "Přejeď to kulometem", rychle odpovídám. Franta

zaměřuje a střílí. Několik postav vyběhlo z plotu a zmizelo v zemi. Přijíždíme blíž a z leva se také přibližuje jiný náš tank s pěšáky. Ti seskočili, přiběhli ke vchodu bunkru a vyzvali Němce, aby se vzdali. Dávka ze "Sten gun" Němce přesvědčila. Vylezli a vzdali se. Bylo jich asi sedm. Zajeli jsme k plotu. Za ním bylo protitankové dělo, s otevřeným závěrem a připraveným nábojem. Mířilo směrem odkud jsme přijeli. Franta jim to pokazil... Poškodili jsme ten protitankový kanón dvěma výstřely z našeho děla. Jen několik vteřin a náš tank mohl být násilně zastaven na té louce a pak by tam stál a páchl krví. Já jsem neměl při sobě milostný dopis, ale snad Franta měl — od své věrné manželky. Byl by býval měl čas ještě jednou ho přečíst než by mu vypadl z rukou?

A pak přišel rozkaz k návratu. Nemohli jsme postupovat dále, vzdálili bychom se příliš od naší základny. Na zpáteční cestě do Ghyvelde se nic neudálo. Náš útok byl velmi úspěšný. Zajali jsme přes 400 Němců, řadu jsme zabili a zničili jejich výzbroj. Sami jsme neměli žádné ztráty.

Jsou dny v životě člověka, které jsou vyryty v paměti po celý jeho život. Takovým dnem pro mne byl 28. říjen před 40. lety u Dunkirku.

Leopold Rozbořil

Oslava 28. října

Nejdůležitější pro nás je oslava ve Washingtonu na Kapitolu. Pořádá to Československá národní rada americká se všemi krajskými organizacemi: Americkým Sokolem, Sokolem v zahraničí, Slovenským Sokolem USA, Československou společností pro vědy a umění SVU, Radou svobodného Československa a Československým sdružením v Kanadě. Slavnost se koná v poslanecké budově Rayburn House Office Building, v pátek večer 26. října k oslavě 66. výročí Československé samostatnosti a 40. výročí slovenského národního povstání.

Čestným předsedou dne je vyslanec Jack F. Matlock, Jr., dnes poradce v National Security Council. Celá řada senátorů a poslanců jsou čestnými patrony. Hlavním řečníkem je The Hon. Mark Palmer, zástupce ministra zahraničí, šéf evropské a kanadské sekce na téma: Československé-americké vztahy — "The Ties that Bind". Přítomné přivítá dr. O. A. Horna z ČSNRA, hosty uvede br. Andrew J. Valuchek. O slovenském národním povstání promluví br. Vavro Ryšavý; o americkém a československém odboji za svobodu promluví br. Leopold Rozbořil z Chicaga, předseda Československé národní rady americké. Člen Kongresu Hon. Michael Barnes připojí se svým proslovem. V umělecké hudební části programu účinkuje sólistka Jana Kašparová, která zahraje skladby Smetanovy, Karla Černého a Klementa Slavického.

Ke vkusné pozvánce byl přiložen vhodný, stručný výtah o slovenském povstání z knihy dr. Jozefa Lettricha. Je důležité, aby američtí hosté poznali vznik, důvod a skutečný význam povstání, jak pro Slováky a Čechy, tak i pro spojenece.

Přihlášky přijímal předseda ČSNRA br. Pavel Sturman, bylo nutné včas registrovat jména účastníků u policie na Kapitolu, která z dnešních pohnutých poměrů je zodpovědná za hladký průběh podniků pořádaných na Kapitolu.

Zpráva ČSNRA z Washingtonu

V rámci činnosti pracovní skupiny American East European Conference (AEEEC), jejíž je ČSNRA členem, se

uskutečnila schůzka s Mr. Donaldem Bandlerem, Political Officer, Office of European Security and Political Affairs, Department of State a velvyslancem John D. Scänlanem, který byl jmenován vedoucím americké delegace na přípravná jednání v Budapešti konference expertů na t.zv. "Kulturní Fórum", která budou zahájena 21. listopadu t.r. Vlastní "Kulturní Fórum" bude zahájeno 15. října 1985, v rámci Konference o Bezpečnosti a Spolupráci v Evropě. Byly prodiskutovány některé aspekty této konference, na níž bude jednáno o kulturní svobodě, kulturní výměně a spolupráci, o svobodě publikovat a pod. Dále byly s Mr. Bandlerem probrány některé otázky související s nadcházející konferencí expertů ve věci lidských práv, která se bude konat v Ottawě v květnu 1985. Přípravná jednání budou zahájena v dubnu 1985.

Ve spolupráci s George Washington University ve Washingtoně, organizuje AEEEC sympósiu na téma "Problems of International Broadcasting", které se bude konat 20. října 1984. V panelových diskusích promluví: dr. John Lenczowski, Special Assistant to the President, National Security Council v Bílém domě; Mr. Anthony Salvia, Special Assistant to the Undersecretary of State a člen Inter-Governmental Group for International Communications; Mr. Lorend Szalai, expert na mezinárodní vysílání; Dr. George Urban, ředitel Radio Free Europe; Mr. Kenneth Tomlinson, bývalý ředitel Hlasu Ameriky; Mr. Gene Pell, výkonný ředitel Hlasu Ameriky a další. Řečníkem na slavnostním obědě bude Mr. Frank Shakespeare, předseda, Board for International Broadcasting. Organizace, sdružené v AEEEC připravují pro panelovou diskusi zvláštní podání.

—afa—

ZPRÁVY ODBOČEK A OBLASTÍ

Chicago

Československá národní rada americká, Oblastní výbor Chicago, pořádá *významný koncert* ve věčně vzpomínce na 28. říjen 1918 — založení nezávislé Československé republiky a 40. výročí Slovenského národního povstání — v neděli 28. října ve 3 hodiny odpoledne v sále Havlíčkovy školy — 15. ulice a Ridgeland Ave., v Berwynu, Ill. Vystoupí vynikající český violoncellista *František Smetana*, nyní profesor emeritus Commonwealth University v Richmondu ve Virginii, za doprovodu klavíristy Wesley Balla. Na programu jsou skladby našich hudebních skladatelů: Bohuslava Martinů, Leoše Janáčka, Josefa Suka, Antonína Krafa, Františka Smetany, Jaroslava Řídkého a Jaroslava Zicha.

O významu 28. října a Slovenského národního povstání promluví předseda ČSNRA br. Leopold Rozbořil.

Cleveland

Krajanský výbor, sdružující čelné čs. organizace v Clevelandu, vás srdečně zve na *Oslavu 66. výročí založení Československé republiky*, kterou letos pořádá v neděli 28. října ve tři hodiny odpoledne v historické České národní síni, 4939 Broadway Avenue.

Věříme, že i vás přivítáme mezi milými hosty a prosíme vás, abyste se také stali sponsory této tradiční oslavy. Příspěvek sponsora je \$25 a co-sponsora je \$10. Šek laskavě vystavte na Czechoslovak Committee of Cleveland a zašlete

ho na adresu: Czechoslovak Committee of Cleveland (Krajanský výbor), P.O. Box 347, Cleveland, Ohio 44127. Všechny dary Krajanskému výboru jsou odpočitatelné z daní. Seznam dárců bude přiložen k programu slavnosti.

V programu vystoupí Karel Paukert, kurátor hudebního oddělení clevelandského musea umění se svým pěveckým sborem. Dále bude promítnut krátký film o čs. légiích, řečníkem bude pan Martin Hrabík a konferenciérem dr. Miroslav Poseděl.

Za Krajanský výbor v Clevelandu

Dr. Miroslav Poseděl, předseda
Přemek Kocián, tajemník

Oslava 28. října v New Yorku

66. výročí prohlášení československé nezávislosti bude vzpomenu v neděli dne 28. října ve 4:30 odpoledne v Husově chrámu na 351 východní 74. ulice v New Yorku. Dr. Ján Papánek promluví na téma "Duch k zachování národa" (A Spirit to Sustain a Nation). V hudební části programu budou předvedeny Dvořákovy skladby, při kterých bude účinkovat Jana Kašparová, pianistka; Gina Crusco, soprán a Signe Myhren, mezzosoprán.

Slavnost je pořádána Československou národní radou americkou a československými organizacemi v New Yorku.

Pittsburgh

Nationality Rooms na universitě

Etnické výstavní oddělení university, které vděčí především zesnulé pí. Ruth Crawford Mitchellové za svůj vznik, oznamuje, že bude vzpomenu 28. října v místnostech Stephen Foster Memorial v neděli odpoledne ve 2.30. Členka dr. Verona Chorvathová promluví o kulturním dědictví, zvláště Slováků. Pod taktovkou Rev. Paul Webera zapěje sbor Old Allegheny Festival Choir skladby Dvořáka, Smetany a dalších českých a slovenských skladatelů.

Americké Listy oslavují 110. narozeniny

Nejstarší náš časopis dočkal se velkého jubilea. Patří mu uznání celé krajanské veřejnosti, že za všechna léta nikdy nezklamal. Od svého založení, za neuvěřitelně těžkých začátků věnoval se krajanským zájmům, přežil dvě světové války a teď tragédii komunistického Československa. Že stále má dost síly vycházet a hájit naši pravdu, že překonává finanční těžkosti dnešní doby, kdy tolik časopisů se muselo vzdát, je zásluhou dnešního vydavatele Švehly, jeho obětavosti a vytrvalosti, který vše překonává svou pevnou vírou ve své poslání. První zpráva o 110. výročí byla uveřejněna v Congressional Record poslancem Hon. Bernard J. Dwyer z New Jersey. Druhou vzpomínku napsal prof. Milan Zelený z Fordham University. Chystá se slavnostní číslo a doufáme, že se dovíme mnoho zajímavé historie nejstaršího krajanského časopisu.

Československá národní rada americká zaslala svou vzpomínku do Amerických Listů tohoto znění:

Americké Listy oslavují památné výročí 110. let svého založení v New Yorku. Je to výročí významné pro celou krajanskou veřejnost, neboť časopis zaznamenával po všechnu tu dobu jejich historii, od prvního kroku vystěhovalců na Ellis Island až po dnešní dobu moderního rozmachu Čechů a Slováků na americké půdě. Mnoho se změnilo za 110 let, od plachetnic ze zámoří a první železnice až po dnešní dobu letadel a televize.

Co se však nezměnilo za všechna léta závrtných technických zázraků, co přežilo světovou depresi, dvě světové války a sovětský nápor, jsou Americké Listy. Jejich cíl zůstává nezměněn: sdružovat krajanů zblízka i daleka, přinášet spolehlivé zprávy z celého světa, zvláště z Československa, povzbuzovat vztahy k Chartistům, získávat exil k práci za svobodné Československo. Přečkat tuto dobu finančně a morálně, odhadnout správně potřeby doby i naši budoucnost se stalo úkolem obětavého a nesmlouvavého vydavatele Franka Švehly. Československá národní rada americká sdílí s ním jeho problémy, které současně prožíváme. Je to též ideál zakladatelů Americké rady z r. 1918 strážít odkaz krajanů, přizpůsobovat se požadavkům moderní doby, ale neustupovat v ničem od starých ideálů. Děkujeme Americkým Listům za spolupráci a spoléháme na pevný svazek i do budoucna. Zdar našemu společnému úsilí.

ČTENÁŘŮM

První české noviny v Americe vyšly r. 1860. Od té doby česko-americká emigrace vydávala stovky novin a časopisů a tisíce knih, brožur, letáků a jiných tiskovin. Úžasná historie, ale většinou zapomenutá, poztrácená a nenávratně rozptýlená.

Dá se z toho bohatství historických dokumentů alespoň něco zachránit?

Mohou čtenáři pomoci?

Je možno založit Archiv, Knihovnu a Studovnu české emigrace?

Může si něco takového dát Emigrace Sobě?

Hledáme knihy: knihy fakticko-historické, romány, novely, kalendáře.

Hledáme noviny: stará čísla, obzvláště ta vztahující se k významným mezníkům vývoje doma i tady.

Hledáme časopisy: profesionální, obchodní, kulturní, vědecké, zábavné, obrázkové.

Hledáme emigrantské deníky, zpěvníky a breviáře; hledáme staré fotografie význačných (a i méně význačných) emigrantů.

Hledáme kroniky a zápisy spolků, osad a hnutí.

Možná, že právě Ty, čtenáři, máš tu starou knihu, ten starý výtisk, ten zpěvník po dědečkovi — ten kousíček historie, který pomůže poodhalit kořeny nás všech, kořeny emigrace. Není nejvyšší čas, abychom se pokusili to zachovat, a zachovat tak sami sebe?

Můžeš nám čtenáři takové drahocennosti

— věnovat

— propůjčit

— o nich nám napsat?

“Kámen po kameni”, knihu po knize, arch po archu — možná, že se nám podaří pro sebe a pro ty po nás, doma i tady, něco vybudovat — Emigrace Sobě.

Americké Listy, při 110. výročí svého založení, se takto ujímají iniciativy a zodpovědnosti ve věci, která se týká nás všech a ve které všichni, každý jednotlivec, můžeme hodně pomoci.

Zašlete nám vaše příspěvky do Fondu Emigrace Sobě, pošlete nám seznam vašich zajímavějších tiskovin, uvědomte své přátele a známé — každý příspěvek bude veřejně zaznamenán.

Redakce Amerických Listů vytvořila dočasnou radu, jejíhož vedení se ujal prof. M. Zelený, která zaručí zodpovědné zpracování výsledků této akce. Pište na: Profesor Milan Zelený, c/o Americké Listy, 283 Oak Street, Perth Amboy, N.J. 08862.

Za sovietske Slovensko

V říjnovém čísle **Naše Snahy** začla vycházet na pokračování práce Dr. Jozefa Jablonického v Bratislavě. Redakce to uvádí těmito slovy:

ZA SOVIETSKE SLOVENSKO — Další práce Dr. Jozefa Jablonického, historika, ktorý žije v nemilosti v Bratislave, nesie záhľad: Za sovietske Slovensko. Je to práca, ktorá koluje na Slovensku a v republike ako samizdat a ktorá odhaľuje ako slovenskí komunisti sa hneď od začiatku svojej ilegálnej činnosti pripravovali na zradu slovenských národných a československých štátnych záujmov a chceli pripojiť Slovensko k Sovietskemu zväzu ako jeho ďalšiu sovietsku republiku.

Práca má 72 strán a rozsiahle poznámky. Pre jej závažnosť sme sa rozhodli je uverejňovať na pokračovanie. Autor dal k nej poznámku, že ide o pracovnú verziu. To znamená, že keď ju pripravoval, nemal prístup ku všetkému materiálu a že by ju za priaznivejších podmienok rád doplnil a rozšíril o nové poznatky. Ale už aj v tejto pracovnej verzii prináša dosť informácií o pripravovanej zrade slovenských komunistov.

Vo vydavateľstve **Naše Snahy** vyšla v poradí už piata kniha. Obsahuje práce dvoch popredných filozofov, žijúcich v nemilosti režimu doma:

— Kusého a Šimečku —

Európska skúsenosť s reálnym socializmom.

Objednať si ju možno priamo v Našich snahách. Cena: \$10.00 US, plus \$1.00 poštovné, alebo \$12.50 kanadských a \$1.50 (kan.) poštovné.

Redaktor: Dr. Martin Kvetko, 83-45 Broadway, Elmhurst, N.Y. 11373

DARY IN MEMORIAM

K uctění památky ses. Kristiny Plevové věnuje

Mrs. Ludmila Kos, IL \$ 10.00

DARY NA ČINNOST ČSNRA

Mr. & Mrs. Frank Janečka, AZ \$ 10.00

Mr. Warren Řezníček, NE 5.00

Mr. & Mrs. Henry Kovář, KS 15.00

Členské příspěvky odboček

Odbočka Gen. M. R. Štefánik, IL \$114.00

Naše nálepky mají svou tradici a účel připomínat světu, že Československo je stále v sovětském zajetí. Těší nás první odezva na naši žádost o finanční příspěvek. Doufáme, že je to slibný začátek a že pošlete i vy a že požádáte přátele, aby též přispěli.

Č. S. A.

Nejstarší bratrská a sesterská podpůrná jednota v Americe jest připravená poskytnouti Vám nejnvýhodnější druhy životních pojistek plně zabezpečujících Vaši ochranu.

Rovněž nabízíme pojistky poskytující pravidelný starobní důchod jakož i pojistky hypoteční.

Další informace ochotně podají:

CSA FRATERNAL LIFE

(Formerly Czechoslovak Society of America)

"Pioneer of Fraternal Life Insurance"

CSA PLAZA

Telefony (312) 795-5800 - (312) 242-2224

2701 SOUTH HARLEM AVENUE

BERWYN, IL 60402

VĚSTNÍK

CZECHOSLOVAK NATIONAL COUNCIL
OF AMERICA
2137 So. Lombard Ave. - Room 202
Cicero, Illinois 60650

FIRST CLASS MAIL

ADDRESS CORRECTION REQUESTED

436